

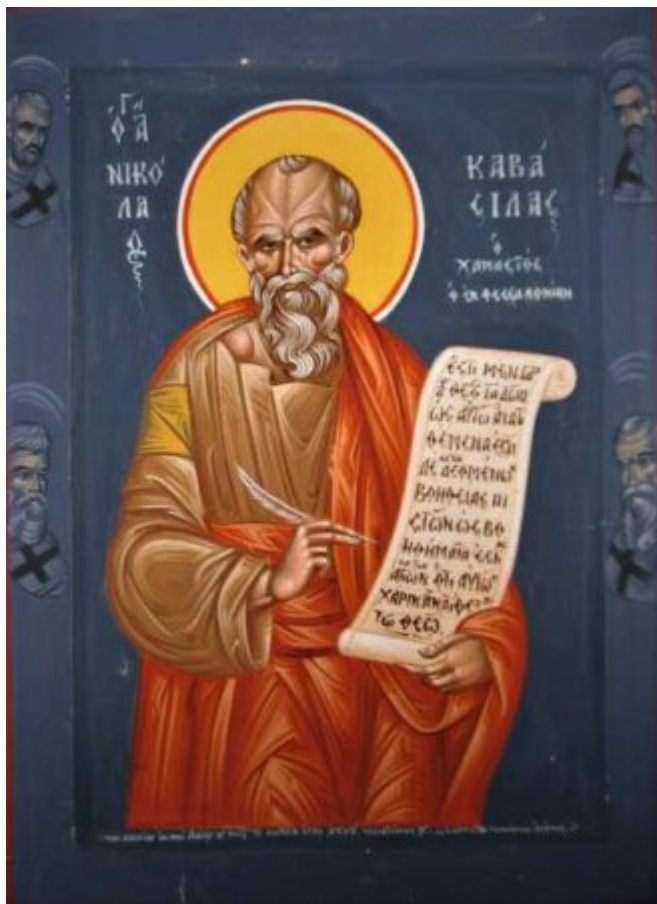
20 Ιουνίου 2022

Ποιο είναι το έργο και ο σκοπός της Θείας Λειτουργίας;

/ Σοφίας Πατερικής Απαύγασμα

Άγιος Νικόλαος Καβάσιλας

Άγιος Νικόλαος Καβάσιλας. (Εικόνα από www.saint.gr/).

(Επιμέλεια Στέλιος Κούκος)

Αγίου Νικολάου του Καβάσιλα: Ερμηνεία της θείας Λειτουργίας (α' μέρος)

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Έργο της θείας Λειτουργίας είναι η μεταβολή των δώρων που προσφέρουν οι πιστοί - του άρτου και του οίνου - σε σώμα και αίμα Χριστού. Και σκοπός της είναι ο αγιασμός των πιστών, οι οποίοι με τη θεία μετάληψη αποκομίζουν την άφεση των αμαρτιών τους, την κληρονομία της βασιλείας των ουρανών και κάθε πνευματικό αγαθό.

Σ' αυτό το έργο και το σκοπό συμβάλλουν οι προσευχές, οι ψαλμωδίες, τα αγιογραφικά αναγνώσματα και όλα εκείνα που τελούνται και λέγονται στη διάρκεια της Λειτουργίας. Μέσα σε αυτά είναι σαν να βλέπουμε σε ένα πίνακα ζωγραφισμένη ολόκληρη τη ζωή του Χριστού, από την αρχή ως το τέλος της.

Γιατί ο καθαγιασμός των δώρων, η ίδια δηλαδή η θυσία, διακηρύσσει τον θάνατο, την ανάσταση και την ανάληψή Του, καθώς τα δώρα αυτά μεταβάλλονται στο ίδιο το σώμα του Κυρίου, δηλαδή την έλευσή Του στον κόσμο, τη δημόσια εμφάνισή

Του, τα θαύματα και τη διδασκαλία Του. Κι εκείνα που έπονται της θυσίας, συμβολίζουν την κάθοδο του Αγίου Πνεύματος στους Αποστόλους, την επιστροφή των ανθρώπων στο Θεό και την κοινωνία τους μαζί Του.

Οι πιστοί που εκκλησιάζονται και συμμετέχουν σε όλα αυτά με προσηλωμένο το νου,

γίνονται πιο σταθεροί στην πίστη, πιο θερμοί στην ευλάβεια και την αγάπη τους προς τον Θεό. Με τέτοιες λοιπόν διαθέσεις αξιώνονται να πλησιάσουν και τη φωτιά των μυστηρίων και να μεταλάβουν με κάθε ασφάλεια και οικειότητα.

Αυτό είναι συνοπτικά το νόημα της Θείας Λειτουργίας. Ας την εξετάσουμε τώρα όσο μπορούμε λεπτομερέστερα, αρχίζοντας με εκείνα που τελούνται στην αγία Πρόθεση [Ειδικός χώρος που βρίσκεται αριστερά από την αγία τράπεζα, όπου τοποθετούνται (προτίθενται-πρόθεση) τα δώρα που προσφέρουν (προσκομίζουν-προσκομιδή) οι πιστοί για τη θεία Ευχαριστία. Εδώ γίνεται η αναγκαία προετοιμασία τους από τον λειτουργό ιερέα].

Η ΠΡΟΣΚΟΜΙΔΗ

Τα τίμια δώρα

Το ψωμί και το κρασί που προσφέρουν οι πιστοί για τη λειτουργία, και τα οποία συμβολίζουν το σώμα και το αίμα του Κυρίου, δεν τοποθετούνται από την αρχή στο Θυσιαστήριο για τη θυσία, αλλά πρώτα τοποθετούνται στην αγία Πρόθεση και αφιερώνονται στο Θεό σαν δώρα τίμια – αυτή είναι πλέον και η ονομασία τους.

Προσφέρουμε στο Θεό ψωμί και κρασί, γιατί αυτά αποτελούν τροφή αποκλειστικά ανθρώπινη, με την οποία συντηρείται και εκδηλώνεται η ζωή μας. Για αυτό και πιστεύεται πως, όταν προσφέρει κανείς τροφή, είναι σαν να προσφέρει την ίδια τη ζωή.

Επειδή λοιπόν με τα μυστήρια ο Θεός μας χαρίζει την ανθρώπινη ζωή, ήταν φυσικό και το δικό μας δώρο να είναι κατά κάποιο τρόπο ζωή, για να μην είναι αταίριαστη η προσφορά μας με την ανταπόδοση του Θεού, αλλά να έχει κάτι συγγενικό. Άλλωστε ο Κύριος παρήγγειλε να Του προσφέρουμε ψωμί και κρασί, κι Αυτός πάλι μας ανταποδίδει «άρτον ουράνιον» και «ποτήριον ζωής». Θέλησε να Του προσφέρουμε εμείς εφόδια της πρόσκαιρης ζωής, κι Εκείνος να μας αντιπροσφέρει την αιώνια ζωή. Για να φανούν έτσι η χάρη Του σαν αμοιβή και το αμέτρητο έλεός Του σαν πράξη δικαιοσύνης.

Ανάμνηση της σταυρικής θυσίας

Ο ιερέας αφού πάρει στα χέρια του τον άρτο, από τον οποίο θα κόψει το ιερό τμήμα που θα μεταβληθεί σε σώμα Χριστού, λέει: «Εις ανάμνησιν του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού». Τα λόγια αυτά αναφέρονται σε όλη τη λειτουργία και ανταποκρίνονται στην παραγγελία που άφησε ο Χριστός όταν παρέδωσε το μυστήριό της Θείας Ευχαριστίας: «Τούτο ποιείτε εις την εμήν ανάμνησιν» (Λουκ. 22:19).

Αλλά ποια είναι αυτή η ανάμνηση; Πώς θα θυμηθούμε τον Κύριο στη Λειτουργία και τι θα διηγηθούμε για Αυτόν; Μήπως εκείνα που Τον απέδειξαν Θεό παντοδύναμο; Ότι δηλαδή ανέστησε νεκρούς, χάρισε το φως σε τυφλούς, πρόσταξε τους ανέμους να κοπάσουν, χόρτασε χιλιάδες ανθρώπους με λίγα ψωμιά;

Όχι, ο Χριστός δεν ζήτησε να θυμόμαστε αυτά, αλλά μάλλον εκείνα που φανερώνουν αδυναμία, δηλαδή τη σταύρωση, το πάθος, το θάνατο. Γιατί τα πάθη ήταν πιο αναγκαία από τα θαύματα. Τα πάθη του Χριστού μας προξενούν τη σωτηρία και την ανάσταση, ενώ τα θαύματά Του αποδεικνύουν μόνο ότι Αυτός είναι ο αληθινός Σωτήρας.

Αφού λοιπόν ο ιερέας πει, «Εις ανάμνησιν του Κυρίου...», προσθέτει εκείνα που δηλώνουν τη σταύρωση και το θάνατο. Τεμαχίζει δηλαδή με το μαχαίρι τον άρτο, λέγοντας την προφητεία: «Σαν πρόβατο οδηγήθηκε στην σφαγή. Και σαν αρνί αμώμητο, που παραμένει άφωνο μπροστά σ' αυτόν που το κουρεύει, έτσι κι Αυτός δεν ανοίγει το στόμα Του. Καταδικάστηκε σε ταπεινωτικό θάνατο και Του αρνήθηκαν δίκαιη κρίση. Και ποιος μπορεί να μας μιλήσει για την καταγωγή του; Γιατί εξαλείφθηκε η ζωή Του από το πρόσωπο της γης» (Ησ. 53:7-8).

Κι αφού εναποθέσει στο άγιο Δισκάριο το ιερό τμήμα που έκοψε (Αμνό), προσθέτει τα λόγια: «Θυσιάζεται ο Αμνός του Θεού, που παίρνει επάνω Του την αμαρτία των ανθρώπων» (πρβλ. Ιω. 1:29). Μετά χαράζει πάνω στον Αμνό το σημείο του σταυρού, δείχνοντας έτσι τον τρόπο που έγινε η θυσία: με το σταυρό. Ύστερα, με το μαχαίρι που έχει σχήμα λόγχης, κεντάει τον Αμνό στο δεξί μέρος και λέει: «Ένας από τους στρατιώτες Του τρύπησε την πλευρά με τη λόγχη». Και χύνοντας μέσα στο άγιο Ποτήριο κρασί και νερό, συμπληρώνει: «κι αμέσως βγήκε αίμα και νερό» (Ιω. 19:34).

Μνημονεύσεις των ονομάτων

Ο ιερέας συνεχίζει την Προσκομιδή. Αφαιρεί τώρα μικρά κομματάκια (μερίδες) από τους υπόλοιπους άρτους, και σαν δώρα ιερά τα τοποθετεί στο άγιο Δισκάριο, λέγοντας για το καθένα: «Εις δόξαν της Παναγίας του Θεού Μητρός», ή «Εις πρεσβείαν του τάδε ή του τάδε Αγίου» ή «Εις άφεσιν αμαρτιών των τάδε ζώντων ή των τάδε τεθνεώτων».

Τι σημαίνουν αυτά; Ευχαριστία στο Θεό και ικεσία. Γιατί με τα δώρα μας είτε ανταποδίδουμε στον ευεργέτη την ευεργεσία που μας έκανε είτε καλοπιάνουμε κάποιον για να μας ευεργετήσει.

Έτσι και εδώ η Εκκλησία, με τα δώρα που προσφέρει στο Θεό, Τον ευχαριστεί γιατί στα πρόσωπα των Αγίων της τής δόθηκαν η άφεση των αμαρτιών και η βασιλεία των ουρανών. Και Τον ικετεύει να δοθούν αυτά τα αγαθά και στα παιδιά της που ακόμα ζουν και το τέλος τους είναι αβέβαιο, καθώς επίσης και σε εκείνα που έχουν πεθάνει, αλλά με ελπίδες όχι τόσο καλές και σίγουρες. Γι' αυτό λοιπόν μνημονεύει ονομαστικά πρώτα τους Αγίους, έπειτα τους ζώντες και τέλος τους κεκοιμημένους.

Και για τους Αγίους ευχαριστεί, ενώ για τους άλλους ικετεύει.

Κάλυψη των τιμών δώρων

Τα όσα ειπώθηκαν και έγιναν πάνω στον Αμνό, για να συμβολίσουν το θάνατο του Κυρίου, είναι απλές περιγραφές και σύμβολα. Ο Αμνός παρέμεινε άρτος, μόνο που τώρα έγινε δώρο αφιερωμένο στο Θεό, και συμβολίζει το σώμα του Χριστού στην πρώτη Του ηλικία.

Γι' αυτό ο ιερέας αναπαριστά τα θαύματα που έγιναν στον νεογέννητο Κύριο στη φάτνη. Βάζει πάνω στον άρτο τον λεγόμενο Αστερίσκο και λέει: «Και να, το αστέρι ήρθε και στάθηκε πάνω από τον τόπο, όπου ήταν το Παιδί» (Ματθ. 2:9). Ύστερα σκεπάζει το Δισκάριο και το Ποτήριο με πολυτελή καλύμματα και θυμιάζει.

Γιατί αρχικά ήταν συγκαλυμμένη η δύναμη του Χριστού, μέχρι τον καιρό που Αυτός άρχισε να θαυματοουργεί, και ο Θεός Πατέρας έδινε τη μαρτυρία Του από τον ουρανό.

Αφού λοιπόν ολοκληρωθεί η Προσκομιδή, ο λειτουργός έρχεται στο Θυσιαστήριο, στέκεται μπροστά στην αγία Τράπεζα και αρχίζει τη Λειτουργία.

Από τη σειρά των φυλλαδίων η «Φωνή των Πατέρων» της Ιεράς Μονής Παρακλήτου Ωρωπού Αττικής.

<https://bit.ly/3NaaY1s>